5de JAARGANG. CURACAO DEN 8n DECEMBER 1888. N° 258

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

UITSLUITENDE AGENTEN VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.
C. LEUCHS & Co.
17, BARRETT'S GROVE, LONDEN.

E Coerant aki ta sali toer Dia Saba.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10.— pa anja.
Un number so fl. 0,25.
Un annucio di 1 té 7 regel, fl. 050, cada regel mas fl. 0,07½.

EEN GOEDE DAAD

VAN ONZEN

MINISTER VAN KOLONIEN.

——o——

De Nederlandsche bladen — de liberale niet zonder spotternij, de anti-liberale met waardeering — meldden onlangs, dat door den minister van Koloniën een missive is gericht aan het legerbestuur in Oost-Indië, om de buitenhuwelijksche samenleving van militairen met inlandsche vrouwen in de kazerne tegen te gaan.

Het gaat echter met zulke missiven niet zelden als met de nota's der Porta: zij hebben weinig of geen uitwerking. Veel meer nog dan in Nederland, zegt *De Tijd*, hangt in Indië alles af van de wijze waarop wetten en besluiten ten uitvoer worden gelegd. Ook zelfs de heilzaamste beslissingen van de wetgevende en de uitvoerende macht in het Moederland worden volstrekt krachteloos, wanneer de medewerking in Indië ontbreekt.

Of dit ook thans zóó zal gaan? Of de goede bedoelingen der Regeering ook in deze schipbreuk zullen lijden op de vooroordeelen eener volkomen onchristelijke en bloot zinnelijke levensopvatting, vooroordeelen, welke in Indië bij velen ingeroest schijnen en ook de verschillende takken van openbaren dienst besmet hebben?

Intusschen deelt een der vrienden van *De Tijd*, wiens persoonlijke ervaringen hem in staat stellen een gezaghebbend oordeel uit te spreken, betrekkelijk de wijze waarop de missive van den minister ter kennis werd gebracht van de korpscommandanten van het Nederlandsche leger in Indië, eenige bijzonderheden mede, die wij van het allergrootste belang achten. Wij laten daarom diens schrijven, dat ook aangaande de zedelijke en godsdienstige toestanden in Indië onder ander opzicht een merkwaardig licht verspreidt, slechts weinig verkort hier volgen:

Ge zult wel weten, dat 't met de moraliteit en den godsdienstzin in Indië allertreurigst gesteld is. In een maatschappij, waar overspel en verkoop van minderjarigen aan de orde van den dag zijn, en verkrachting niet zeldzaam is, wordt 't concubinaat als bijzonder moreel en doeltreffend beschouwd voor ongehuwden. Ongeloof en totale onverschilligheid op godsdienstig gebied heerschen hier zelfs bij veel Katholieken. Al gaan zij uit beleefdheid naar de kerk, als de pastoor hun standplaats bezoekt, het getal van hen die de Paaschplichten verzuimen, is zeer aanzienlijk. Wel trachten de Roomsche geestelijken zooveel zij kunnen hun kudde bijeen te houden, de protestantsche predikanten daarentegen, grootendeels modernen en ongeloovigen, trekken zich in den regel van de zaken niets aan en zijn dan ook vrij wel als overtollig te beschouwen. Men moest hen maar liever vervangen door zendelingen, die ten minste geloovig en ijverig zijn.

In zulk een maatschappij is 't al zeer moeilijk eenigen moreelen en godsdienstigen maatregel in te voeren.

Toch zou minister Keuchenius velen aan zijn zijde hebben gehad, als hij niet zóó onhandig ware geweest. Velen vinden 't niet "netjes" en den soldaat "als mensch vernederend", dat mannen en vrouwen in de kazerne samenlèven. Begrippen van zedelijkheid bestaan hier bij de meerderheid niet, maar wel van betamelijkheid. Velen zien ook niet in, waarom in onze bezittingen iets van overheidswege beschermd moet worden, dat bij de andere Europeesche koloniale legers niet geduld wordt en aan boord onzer landsvaartuigen ondenkbaar zou zijn, zelfs bij een geheel inlandsche bemanning. Ook vindt men, dat de mindere man en de soldaat wel wat godsdienst mogen hebben: godsdienst, zoo redeneert men, bevordert de discipline. Het kan geen kwaad. De pastoors zijn hartelijk voor den soldaat, enz. enz.

Maar nu heeft de heer Keuchenius 't noodig geoordeeld. bij deze gelegenheid weder op geheel overbodige wijze bijbelteksten te bezigen, die door ongeloovigen in 't geheel niet als argumenten worden beschouwd. Dadelijk maakte de pers het gebruik van die teksten belachelijk. En — *le ridicule tue!*

Is dus de minister onhandig geweest, het legerbestuur is dat niet, ten minste indien men mag aannemen, dat het zich ten taak heeft gesteld het tegenwerken van 's ministers bedoelingen. Mogelijk ook geschiedde het tot zekere hoogte onbewust, en dan is het nog sterker.

Indië is 't land der onware rapporten. Alle optredende gouverneurs en hooge ambtenaren schetteren over "waarheid boven alles". Maar op den duur schijnen de meesten die waarheid te naakt te vinden. En zoo lang de indische Regeering bij 't vragen van inlichtingen steeds min of meer duidelijke wenken geeft betreffende haar inzichten, zullen de inkomende adviezen en rapporten wel naar wensch uitvallen. Wie wil niet gaarne op zijn tijd resident worden? Welke regent haakt niet naar den titel van adipathie of naar den gelen songsong? In de militaire maatschappij begint de oogendienerij van velen reeds bij den rang van kapitein, want ook de majoorsbenoeming heeft plaats bij keuze. Iedere kapitein, welke eenige aanspraken op dien rang kan doen gelden, staat dus gaarne in alle opzichten goed aangeschreven bij zijn chefs. En godsdienstzin wordt beschouwd als bekrompenheid, moraliteit als huichelarij, een verachtelijke eigenschap, een officier onwaardig.

Van deze omstandigheid maakt het legerbestuur misbruik. Ge zult dat zien, als ge zijn circulaire leest, welke in haar geheel te vinden is in de indische *Locomotif* van den 26ste Sept. ll.

In den aanhef der circulaire toch wordt op smalenden wijze gesproken van provinciale blaadjes,

---

FEUILLETON.

DOS AMIGOE.

II. CONSCIENCE.

——o——

(*Siguimentoe.*)

N'é mes tempoe noticia maloe a coeminsa bini for di Alemania. Nan tabata papia na secretoe di derrotanan, koe egército Frances a sufri na Rusia; ma di otro banda tabata bini noticia contrario coe respecto na briljante triunfonan, koe emperador Napoleon a haci riba su enemigoenan. Toer e noticianan-ai tabata asina na contradiccion coe otro, koe hende no tabata sabi kiko kere. Na Francia i Bélgica pueblo tabata alarmá sin embargo.

Noticia berdadera, koe ainda tabata desconocí, tabata, koe Napoleon, obligá na sali for di Moscou, koe Rusonan a pega na candela promé, koe entrega e stad, tabata atacá e ora-ai pa un invierno di mas fuerte koe por tabatin. Egército Frances, dominá pa frioe i pa hamber i continuamente perseguí pa enemigoe, tabata caba; cien mil, cien mil huntoe su hombernan tabata moeri, i pronto no a sobra di e mei miljon di soldá balente sino un poco homber, koe no tabata inspira nan enemigoenan mes sino compacion.

Napoleon a abandona su egército, el a pasa den Alemania i, sin koe nan tabata speré, el a jega Paris dia 18 di December 1812. E mes ora e emperador derrotá, ma koe no a perde ánimo, a coeminsa prepara medio nobo pa vinga su derrota. Luna siguiente mes el a laga Senado toema un resolucion jamando tres cientoe i cincuenta mil homber bin vota pa bira soldá; i como lo no por a haja asina hopi hende, segun limitenan di lei, e jonkmannan, koe lo no mester a vota sino te dos anja despues, mester a parce tambe. Ansja i desesperacion tabata general; pasobra despues di último guerra, koe a costa bida di mei miljon di soldá, toer hende tabata sigur, koe toer esnan koe bai vota mester a cai den número di bira soldá i ni un di esnan, koe tabata forma parti di e "carni pa cajon"—manera nan tabata jama e soldánan—lo no a scapa un morto sigur.

Apesar di toer ansja i desesperacion Bernard i Verónica no a lubida nan amor. Asina e impresion di noticianan di guerra a pasa un poco, nan a coeminsa haci toer esfuerzo pa trece nan tatanan na mas condecendencia. Bernard a contra coe Verónica un dia; è no a tribi papia coe n'é, pasobra su papa tabata acerca; ma el a ripara com bleek i descaido e mosa tabata. Sin duda, sufrimentoe lo a haci Verónica maloe i maté kizas.

E cordamentoe-ai a kibra coerazon di Bernard i el a corre bai cas pa bai cai na pia di su tata i pidié su compacion p'é i su infeliz Verónica.

Dokter Christiaans, profundamente conmoví, a priminti di bolbe bai haci un bisjita cerca senjor Wouters. E no por a doena lo ke tata di Verónica tabata pidi, ma lo el a bien haci su sacrificio un poco mas grandi. Si asina un prueba di su bon boluntad no por a gana tata di Verónica, anto nan mester a perde toer speranza. Dokter Christiaans a bai cerca senjor Wouters pa bai proeba e último esfuerzo. Ta mas di dos ora caba koe el a sali for di cas coe n'e intencion-ai.

Bernard i su roeman mohé tabata sinta banda di otro. Nan mama tabata cose na un mesa; ma é tabata fiba su bista riba su jioe homber.

Tabata parce koe Bernard no tabatin muchoe bon speranza for di bisjta di su papa cerca senjor Wouters. Un hopi ora largoe el a sinta ketoe. Por fin el a exclama coe un movimientoe di desesperacion:

"Mi Dios, mi ta desgraciadoe"

"Bam, mi jioe no castiga bo curpa asina," su mama dici. "Sea huicioso; bo no sabi ki nobo ba tata lo trece."

"Ai mama, com bo por papia asina. Nos conoce condicionnan di senjor Wouters. Mi papa no kier a acepta e condicionnanai, i el a bai cerca senjor Wouters pa repeti su neugamentoe. ¿ Com lo é por logra nada anto?"

"Bernard, no haci e asuntoe mas pretoe di lo ke é ta."—senjora Christiaans a responde. "Maske lo duel bo papa, lo é haci algun sacrificio nobo."

"Ma e sacrificio di papa lo no sirbi pa nada, mama. Keda sigur, senjor Wouters lo repeti su sentencia cruel contra mi i contra pober Verónica. Ta sigur, mi papa ta mi senjor, i mi meste somete mi na su resulocion; ¿ ma bo ta kere, mama, koe den e asuntoe-aki é ta haci toer lo ke é por pa salba su jioe desgraciadoe di un desesperacion eterna?"

Senjora Christiaans a lamta para stranjá for di su stoel.

"¿ Mi a tende bon?" el a exclama. "¿ Bo ta acusa bo bon tata, Bernard? Pober jioe, sufrimentoe ta hinca bo den error."

"O, pordona mi, mama!"—Bernard dici. "Sin duda ta un mal cordamentoe; mi sa, koe mi tata tin un coerazon generoso i é ta stima mi muchoe......i sin embargo, ¿ pa kiko é ta condena mi na un bida di sufrimentoe, mientras mi felicidad por ta cumprá coe placa?"

"Nan ta exigi cos imposible for di djé."

"Ta un sacrificio grandi, mi sabi; ma toch, mama, é por hacié."

"Esta. si, lo tabata posibel si bo tata por a acepta di duna toer lo ke nos tin—¿ bo ta comprende bon, mi jioe?—i expone mi i bo roeman-mohé na peligro di cai den miseria. Lo ke ta mi, mi a pidié mas d.

die 't concubinaat en de toestanden in de kazerne afkeuren; tevens komt een ironische opmerking voor over de naïeveteit van den minister. Dit is voor de korpscommandanten reeds voldoende, om te weten in welken zin de vragen beantwoord moeten worden [1].

Die vragen zelven bevatten evenzeer wenken, die nog duidelijker zijn.

Zoo moet de sub 10º gestelde vraag, blijkens de toelichting, worden beantwoord met "beter" of "slechter". Die vraag luidt: "Hoe is het gedrag van hen die met huishoudsters leven, vergeleken bij dat van hun kameraden?" Men zal, om die vraag te beantwoorden, de strafregisters raadplegen. Deze geven echter alleen inlichtingen betreffende wangedrag, zooals dat uit een zuiver militair oogpunt wordt beschouwd. En aangezien zij die geen huishoudster hebben, meer in kroegen en andere inlichtingen van dien aard zullen loopen, zal die vraag wel geheel in den gewenschten zin worden beantwoord, ondanks dat uit een christelijk oogpunt dit anders zou zijn.

Onder Nº 11 wordt gevraagd, of 't leven met huishoudsters aanstoot geeft? De vraag is zonderling. Zou men denken, dat ooit een fuselier daarover zal komen klagen? De man zou afgevloekt, afgesnauwd, misschien gestraft worden wegens ongepaste reclames. Neen, wil men weten, wat er in 't *gemoed* van den man omgaat, dan vrage met het aan mannen als pastoor Verbraak en andere roomsche geestelijken, die soldatenvrienden zijn.

En om de zaak nog fraaier te maken, misschien, omdat gevreesd wordt dat de eene of andere gemoedelijke korpscommandant's ministers bedoelingen zou appreciceren, volgen de vragen:

Nº 12. "Zoo ja, is u dat persoonlijk gebleken?"

Nº 13. "Zijn daaromtrent klachten door u ontvangen?"

Commentaren zijn overbodig. Als de soldaat niet weet dat hij *mag* klagen, zal hij 't niet doen. Dat verbiedt de geest van discipline.

In de toelichting wordt duidelijk te kennen gegeven dat men de vraag Nº 15 wenscht beantwoord te zien in dien geest, dat de beperking of opheffing van 't concubinaat toeneming van hier niet nader aan te duiden ziekten, ontevredenheid en vrouwenperkara's zal veroorzaken.

En de cantine kan onder kerktijd niet gesloten worden — vraag Nº 18 — want, zegt de toelichting, dan zouden verboden huizen worden bezocht.

In één woord — de circulaire is *echt indisch*. Men weet nu reeds welke antwoorden zullen worden gegeven.

Mij ergert de circulaire in die mate, dat ik me verplicht gevoeld heb er uw aandacht op te vestigen.

Ik dweep geenszins met den minister Keuchenius en vind zijn handelingen in zake De Sturler en Sol veel verkeerder dan die van Van Rees. Maar zijn bedoelingen in zake de zending en nu deze poging om den soldaat als mensch en Christen op te heffen, verdienen toejuiching en steun.

(1) De aanhef der circulaire luidt als volgt: De pogingen, in den laatsten tijd in Nederland aangewend om de werving van Nederlanders voor ons leger te bevorderen, hebben niet in alle opzichten aan de verwachting beantwoord.

Is dit wellicht voor een deel toe te schrijven aan de ongunstige berichten over den gezondheid-toestand op Atjeh, die steeds in wijder kring bekend en besproken worden, niet minder is daarop van invloed de vooral in enkele provinciale blaadjes omtrent de wijze van leven onzer mindere militairen opgenomen artikelen, welke, eenzijdig, dikwerf onjuist geschreven door personen, die meest niet van nabij met den toestand hebben kennis gemaakt, niettemin door vorm en toon, soms ook door den naam of de betrekking der schrijvers een diepen indruk schijnen te maken, niet alleen op dat gedeelte der plattelandsbevolking, dat anders in staat zou zijn een ruim contingent voor het indische leger te leveren, maar zelfs op den minister van Koloniën, wien in hoogste ressort de belangen van dat leger zijn toevertrouwd.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

—In den morgen van Zondag jl., heeft het Venezuelaansch oorlogschip *Libertador* een schoener prijsgemaakt en hem op sleeptouw medegenomen. Daags daarna ontving de Handelsagent van Venezuela op dit eiland een telegram van Dr. Rojas Paul, president dier republiek, waarin hem werd medegedeeld, dat de genomen schoener de *Ana Jacinta*, eigendom van generaal Crespo, was en dat deze en andere revolutionaire hoofden, die zich aan boord bevonden, te La Guayra gevangen zijn genomen.

INWIJDING VAN HET "COLEGIO SANTO TOMAS."

Wanneer men tegenwoordig van uit Otrobanda den „rooden weg" opgaat, wordt onwillekeurig onze aandacht getrokken door een fraai en grootsch gebouw, dat, een weinig van den weg verwijderd, zich verheft in de koraal *San Fuego*. Dat gebouw onder opzicht van den Hoog Eerw. Heer Mgr. Kieckens opgetrokken, is het INTERNAAT voor jongelingen. Dit Internaat sinds een paar jaren reeds begonnen in een ander huis, voorloopig daarvoor in gebruik genomen — waar het onderwijs gegeven wordt door de Eerw. Fraters van O. L. V. van Barmhartigheid, onder wier leiding en toezicht de jongelingen een bij uitstek katholieke opvoeding ontvangen — telt op het oogenblik reeds vier en twintig elèves, en zal zeker spoedig tot nog hooger bloei stijgen, nu het nieuwe en doelmatige gebouw voor deze stichting voltooid is.

Verleden Woensdag in den namiddag is het „Colegio" plechtig ingezegend door Z. D. H. Mgr. Joosten. Volgens het kerkelijk ceremonieel vereenigden zich de genoodigden, waaronder verscheidene geestelijken van het Vicariaat zich bevonden, in de Kapel van het R. K. Gasthuis waar door Mgr. het *Veni Creator* geïntoneerd werd. Na het eindigen van dezen lofzang, ging men in processie. — de elèves van het „Colegio" voorop — tot voor de hoofddeur van het nieuwe gebouw. Hier werd eerst de bij zulke gelegenheid gebruikelijke plechtigheid verricht en daarna binnen het gebouw zelf de gebeden der inwijding gedaan. Hierna werd door een der studenten op zeer naïeve wijze eene aanspraak gehouden, waarin Mgr. bedankt werd voor de hooge eer en onderscheiding aan het „Colegio" en aan de studenten bewezen. Mgr. vatte nu het woord, en na eene verklaring der beteekenis en waarde van de verrichte plechtigheid wees Hij er vooral op hoe in die plaats de ware wijsheid — wetenschap met Godsdienst vereenigd — voor het jeugdig hart te vinden is en dat de leerlingen door voortdurende vlijt en leergierigheid voor alles wat hun door hun Leermeesters zou geleerd worden, zeker zouden worden wat zij verlangden te zijn: flinke leden der Maatschappij en degelijke Katholieken.

Wij hopen, dat deze stichting meer en meer in bloei toeneme en rijke vruchten oplevere voor de kolonie Curaçao. Zoo zal door deze oprichting ook zeker aan het verlangen voldaan worden van den HoogEerw. Heer Mgr. Kieckens, door wiens zorg en bemoeiingen grootendeels deze stichting tot stand gekomen is.

— Onze landgenoot, de Heer *H. Evertsz Cz.*, heeft met goed gevolg te Leipzig het staatsexamen als apotheker afgelegd.

BUITENLAND.

Frankrijk. — Te Parijs doet het gerucht de ronde, dat Mevrouw Boulanger echtscheiding zal aanvragen.

— Bij gelegenheid van den verjaardag van het overlijden van den volksvertegenwoordiger Baudin, die bij den staatsgreep van den 2en Dec. 1852 op eene barricade gesneuveldde, had er eene demonstratie plaats, waaraan meer dan driehonderd duizend personen deel genomen hebben. De demonstratie schijnt zonder rustverstoring te zijn afgeloopen.

— Tusschen Deroulède en Reinach had er een tweegevecht plaats, waar beiden zonder letsel afgekomen zijn, ofschoon zij tot viermaal toe op elkaar geschoten hebben.

— De commissie uit de Kamer van Afgevaardigden heeft besloten Gilly gerechterlijk te vervolgen wegens laster tegen de begrootingscommissie.

— De begrootingscommissie heeft een crediet van tien millioen frank voor de buitengewone, oorlogsbegrooting goed gekeurd.

— De Kamer van Afgevaardigden heeft eene commissie benoemd om het wetsontwerp betreffende de inkomsten en het recht op alcohol te bestudeeren.

— De Fransche regeering heeft een nauwkeurig onderzoek gelast naar den economischen staat der Panama-Kanaal-Maatschappij en men is van meening dat de regeering geen waarborgen voor een nieuwe leening geven zal.

— Den 6den dezer heeft Floquet eene redevoering gehouden, waarin hij als zijn gevoelen te kennen gaf, dat de Kamer zich niet met Boulanger moet bezig honden, maar hem zelf de zorg overlaten om het beste middel te vinden om zijn politieken roem te handhaven.

— In de zitting van eergisteren der Kamer van afgevaardigden heeft de regeering, op een voorstel om het aantal bisschoppen te verminderen, ten antwoord gegeven, dat zij het voorstel niet kon aannemen zoolang het Concordaat van kracht is, daar zij voorstander is der scheiding van Kerk en Staat.

Spanje. — Ter viering van het derde eeuwfeest van Fray Luis de Granada kondigt de gemeenteraad dier stad een concours aan, waarbij een premie zal worden toegekend aan hem, die de beste schets voor een standbeeld van dien benoemden Dominikaan inzendt. Ook zal een premie worden uitgereikt, voor de beste en volmaaktste monographie geput uit berichten, documenten en andere bijzonderheden omtrent het leven en werken van dien heiligen schrijver

— Het Kabinet heeft het wetsontwerp voor algemeen stemrecht beslist aangenomen. De wet verleent dit recht aan alle 25 jarige burgers die twee jaren in Spanje gevestigd zijn, behalve aan militairen.

— De Cortes zijn zonder troonrede geopend; de andere bij die gelegenheid gehouden redevoeringen hebben geen politieke belangrijkheid.

— Tusschen de regeering en generaal Cissola zijn er nieuwe moeilijkheden ontstaan met betrekking tot de militaire hervormingen. Sagasta en Martos werden benoemd om ze te regelen en zijn

---

un be coe lagrima na mi wowo, di no corda riba mi i tene solamente bo felisidad na bista. Bo roeman-mohé tambe a haci mes cos. Ma é ta bisa, koe Dios a pone e obligacion riba dje di percura pa nos toer su bienestar coe mes tantoe amor."

"Ai mama, bo ta desconfia mi coerazon: bo ta duda di mi gratitud i di mi amor!"— e jonkman dici coe tristeza." Lo mi bira ricoe, parti coe boso placa i na costo di boso bienestar, ¿lo mi por soporta, koe boso falta algo, koe *un* di boso deseo keda sin ta cumplí? Boso lo pasa miseria, mientras boso jioe, kende su felicidad boso a cumpra coe sacrificio di boso fortuna, lo biba den luho! Mama, mama, e duda-ai di mi amor ta un spada den mi coerazon."

"Ah, Bernard,"—senjora Christiaans a ponde—"mi sabi, koe si ta depende di boso, nos lo por a doena toer cos sin ningun temor, ma bo sufrimentoe no ta laga bo comprende e asuntoe cla manera é ta. Una vez casá, no ta bo so ta donjo, i bo no por dispone na bo capricho di un fortuna koe ta toca na bo esposa tambe. Si lo bo meste juda nos despues coe algo.... ah, mi no ta tribi bisa com bo papa ta jamé.... lo ta manera un limosna, pa cual bo esposa lo meste doena su aprobacion cada be. For di su hubentud bo tata a traha duroe pa percura un posicion pa nos. ¿Bo no ta sinti, mi jioe, com su coerazon noble meste spanta pa asina un peligro? Te awor su trabao por libra nos di necesidad; ¿ma si é cai malco?"

„Bo tin razon, mama; ta berde, mi ta loco!"—e jonkman dici.

„I corda bon, Bernard, ta hopi anja caba bo papa ta sonja coe un bida di menos trabao p'é mes; el a corda di sosega den su vegez i divertié coe cultivacion di flor i jerba. El a sacrifica e sonjo-ai. i sin papia nada el a someté na traha te na fin di su bida....pa amor, solamente pa amor pa bo!"

"Ai, desesperacion ta ciega mi!" Bernard a exclama. „Mi ta inhustoe coe mi papa. Dios pordona mi e error-ai! No, no, kiko koe mi suerte lo ta, mi ta semper gradicidoe na mi noble tata pa su bondad inexplicable!"

„No tumba cabes asina lihé, mi jioe. Ken sabi! Podisé bo papa bini coe un bon nobo."

„No, mama, esai ta enteramente imposibel; mi no ta spera nada mas. Podisé lo mi acepta mi desgracia coe un poco pacensji; ma continuamente mi tin pober Verónica den mi bista. Duda koe lo é cai maloe i moeri. O, e cordamentoe horribel-ai ta haci mi loco!"

„Keda ketoe! — senjora Christiaans a grita. „Nos ta bam sabi; ta parce mi, mi ta tende bo papa bini."

Bernard a bula lamta para i é tabata tembla. E tabata tende un boroto strañjoe, den cual, segun é, é tabata distingui no solamente boz di su tata, ma tambe boz di Verónica. ¿E tabata ganja su curpa? ¿Kiko ta nifica binimentoe di su amiga? Su coerazon a coeminsa batí di speranza i é tabata asina conmoví, koe é mester a tene un stoel.

Ata porta a habri! Dokter Christiaans a drenta coe braza habrí, el a primi su jioe contra su pechoe exclamando:

"Bernard, Bernard, gradici Dios i sea contentoe! Verónica ta bira bo esposa!"

Lágrima a coeminsa banja cara di e jonkman, i é tabata braza su tata coe amor, mientras é tabata papia algun palabra di gradicimentoe.

Senjor Wouters i su jioe-mohé a drenta tras di e doctor. Verónica á corre jega cerca senjora Christiaans coe un exclamación di alegría, el a brasé i el a suntjé doenando é e dusji nomber di *mama*. Asina mes tambe el a braza su roeman Catarina.

E ora-ai numa Bernard a los for di braza di su tata i coe braza habrí el a coeminsa grita:

„Verónica! Verónica!"

„Bernard! Bernard!"—e mosa tambe a grita jegando cerca dje. „O, mi felicidad ta tolondra mi! Nos speranza dusji lo ta realizá. Es ta bon cieloe ta pa pa nos!"

I nan toer dos a haci un movimientoe, como si nan tabata bai cai den braza di otro.... Ma un sintimentoe di pureza a tene e virgen atras. El a cohe manoe di su prometido i temblando nan a keda mira otro sin papia ni un palabra. Nan alma tabata brilja den nan wowo; e miradanan, koe un tabata dirigi na otro, tabata papia mas koe un conbersacion. Nan a pronostica otro henter nan porvenir, henter nan bida di felicidad i di bendicion.

Tata di Verónica, otro ora asina frioe pa asuntoe di coerazon, tabata sintié profundamente impresioná na bista di e alegria grandi di toer. Su conmocion tabata fadé. Pa sconde esai el a jega cerca Bernard i Verónica, bisando nan coe bofonamentoe:

„No maha! ¿com boso ta para mira otro asina, como si boso ta duda ainda di boso felicidad? Bam Bernard, moestra mas confianza. Den poco siman mi Verónica lo ta bo esposa. Doené awor sikiera promé suntji di compromiso!"

Coe un violencia di alegría el a stoot nan den braza di otro i é tabata bati manoe, ora el a mira, koe realmente nan a doena otro nan promé suntji casto, como prueba di un amor puro i etérno.

Bernard i Verónica, toer dos a coeminsa jora, i e jonkman tabata asina dominá pa su felicidad, koe é no a spera, koe é kier a bai sinta i el a cai riba stoel. E mosa, na mes estado di alegría, a sinta banda di dje i cohe su manoe. Nan lágrima a haci e tatanan tambe tristoe.... i toer a coeminsa jora. Hasta e comerciante frioe tabata seca su wowo.

Ma e tristeza no a dura muchoe largoe; for di e lágrimanan mes tabata sali un sonrisa di alegria, i pronto toer a entrega nan na e alegria i felicidad, koe tabata jena nan coerazon. (*E ta sigui.*)

overeengekomen om die hervormingen in twee deelen in te dienen. Het eerste gedeelte over dubbele betrekkingen en het tweede over de vereenzelviging der promotie in Spanje en de Koloniën. Gamaso en zijne vrienden hebben besloten om de verkiezing te bespoedigen van eene door Sagasta en Martos voorgestelde commissie. Zij trachtcn de meerderheid van het Congres te verkrijgen voor het wetsontwerp der militaire hervormingen, waarvan de grondslag is. afschaffing van het *dualisme*. Afschaffing van het dualisme beteekent, dat de officieren der speciale corpsen als van genie en artillerie in het leger niet medegerekend zullen worden, terwijl zij speciale promotie zullen hebben.

— De Staatsraad heeft besloten graaf Benamar, Spaansch gezant te Berlijn, terug te roepen, omdat hij geheime onderhandelingen tusschen zijne regeering en de Duitsche geopenbaard heeft.

Duitschland.— Keizer Wilhelm blijkt er van te houden, de puntjes op de *i*'s te zetten; heeft hij hier of daar een rede gehouden en vindt hij die niet nauwkeurig genoeg naar zijn zin door de pers weergegeven, dan volgt er onmiddellijk een officieele terechtwijzing. Men weet ook dat de keizer in den laatsten tijd overal een snelschrijver meevoert, die tot taak heeft, van al wat hij in het openbaar spreekt, zorgvuldig aanteekening te houden, opdat daaromtrent geen verkeerde verslagen de wereld in gezonden worden.

Thans heeft de keizer weer uitdrukkelijk laten weten, wat hij eigenlijk bedoelde in zijn toespraak tot de deputatie uit den Berlijnschen gemeenteraad, welke hij zoo ongenadig ontving maar hem niet goed scheen begrepen te hebben. In den *Reichsanzeiger* heeft hij een verklaring laten plaatsen van den volgenden inhoud:

"Het op deze plaats in No. 275 openbaar gemaakte allerhoogste antwoord op het adres van den magistraat en de vertegenwoordigers der stad Berlijn heeft, ondanks de ondubbelzinnige duidelijkheid daarvan, aanleiding gegeven tot even tegenstrijdige als boosaardig verkeerde voorstellingen in een deel van de Berlijnsche pers, met name in de organen der zoogenaamde vrijzinnige en ultramontaansche partijen.

"Daar het den schijn heeft, dat de bedoelde bladen volgens een afgesproken plan eene poging hebben beproefd om de strekking der keizerlijke woorden scheef voor te stellen, zoo heeft Z. M. de keizer en de koning uitdrukkelijk bevolen te verklaren, dat het de inhoud en de toon der vrijzinnige Berlijnsche bladen zijn, die Hoogstdezelfs gevoel gekwetst hebben. Bij de betrekking, waarin de stedelijke autoriteiten van Berlijn juist tot dit deel der pers staan, heeft Zijne Maj. gemeend, dat zij in staat waren om mede te werken tot het tegengaan van het aangeduide kwaad, en afgaande op de door hen uitgesproken gevoelens, daartoe ook geneigd zouden worden bevonden."

Gelijk te begrijpen is, heeft dat stuk in de Berlijnsche pers heel wat opschudding veroorzaakt. Vooreerst mag de klacht omtrent "tegenstrijdige en boosaardige" voorstellingen een vrij klakkelooze beschuldiging heeten, geslingerd in het aangezicht der "vrijzinnige en— in het voorbijgaan—der ultramontaansche partij." Het was zeker niet overbodig geweest, dat de keizer nauwkeuriger had aangegeven, wat voor boosaardigheid er door de ultramontaansche, dat is natuurlijk de katholieke pers, en volgens een afgesproken plan, jegens hem is gepleegd. Men kan haar niet anders ten laste leggen, dan dat zij het vroege afsterven van Frederik een groot verlies voor Duitschland heeft genoemd.

Doch ook de afstraffing, in het bijzonder aan de vrijzinnige pers gericht, mag minstens bevreemdend heeten. In elk geval is het ongetwijfeld iets nieuws, dat een vorst in een land, waar persvrijheid heet te bestaan, zoo openlijk de pers de les leest. Vooral moet het hem gehinderd hebben dat bedoelde bladen steeds keizer Frederik als den liberalen keizer verheerlijken en nog onlangs op Frederiks geboortedag deden uitkomen hoeveel het liberale Duitschland in dezen vorst heeft verloren. Keizer Wilhelm wil niet bij zijn vader achtergesteld worden; hij meent een even goed vorst te zijn als deze en acht daarom dergelijke vergelijkingen ongepast en kwetsend.

Waarschijnlijk heeft hij zich met zijn klachten tot den burgermeester Forckenbech gewend, omdat hij meende dat deze, als behoorende tot de leiders der *Fortschritt*-partij ook invloed uitoefende op de Berlijnsche vrijzinnige pers. Maar die bladen betuigen thans alle om het hardst dat de Berlijnsche gemeenteraad niets met hen uittestaan heeft en werpen de beschuldigingen des keizers verontwaardigd van zich af.

Eugen Richter, de leider der Duitsch-vrijzinnige partij in den Duitschen Rijksdag en het Pruisische Huis van afgevaardigden, tegen wien 's keizers berisping dus in de eerste plaats gericht is, zegt dat hij nooit keizer Frederik in tegenstelling met keizer Wilhelm II heeft aangehaald, noch op kwetsende wijze 's keizers familieaangelegenheid ter sprake gebracht heeft. Opzettelijk zijn daarvoor alle nummers der *Vrijzinnige Ztg.*, welke sedert 's keizers troonsbeklimming zijn verschenen, nauwkeurig nagezien, doch er is geen mededeeling te vinden, welke 's keizers berisping rechtvaardigen kan.

Een ander vrijzinnig blad, de *Nation* wijst er op dat de vrijzinnige pers toch zeker wel niets strafbaar gezegd zal hebben, daar anders de strafrechter er zich wel mee zou hebben bemoeid. Wat de woorden des keizers betreft, die zouden goed zijn in een land als Rusland, waar het woord van den vorst wet is, maar in een rechtsstaat als Duitschland komen zij niet te pas; daar hebben zij alleen waarde in zoo ver zij overtuigen. Beide genoemde bladen verklaren dan ook hun houding niet te kunnen wijzigen.

Een derde vrijzinnig blad, de *Frankfürter Zeitung* vindt het tusschenbeide komen van den keizer zoo vreemd, dat het de vraag stelt of er ook aan een vergissing van den *Reichsanzeiger* kan gedacht worden.

— Onder eere-voorzitterschap van den aartsbisschop is te Keulen een Afrikaansche vereeniging van Duitsche Katholieken opgericht. Kardinaal Lavigerie heeft aan die vereeniging 50,000 frank van de door hem ingezamelde 300,000 frank toegewezen.

Belgie.—De Belgische katholieke bladen bevatten eenpauselijke breve ter beanwoording van het adres der Leuvensche katholieken. De Paus zegt daarin, dat de liefde der geloovigen hem te meer verheugt, naarmate de H. Stoel tegenwoordig aan zwaarder beproevingen is blootgesteld. Hij verzoekt de Katholieken te volharden in hun streven, om het Pausdom zijn vrijheid te doen herkrijgen.

Engeland.— In Schotland heeft Salisbury eene redevoering uitgesproken, waarin hij verklaard heeft met voldoening te bespeuren, dat het streven naar zelfregeering in Schotland geen ingang vindt.

— De Voorzitter van het Lagerhuis heeft een afgevaardigde geschorst, die de regeering beschuldigd heeft dat zij het volk bedriegt, door de bespreking van zekere eischen te verbieden.

— Den 4en dezer begon de behandeling der begrooting voor Ierland. De politiek van den betrokken minister werd met heftigheid in het Lagerhuis gelaakt; de begrooting werd nochtans aangenomen.

— Lord Rudolf Churchill heeft het Lagerhuis verzocht, de zitting te schorsen, en de houding van het Kabinet af te keuren in zake de zending aan het bezettingsleger van Souakim. Het ministerie had zulk een ruwen aanval niet verwacht en stond op het punt van te vallen, doch te midden der algemeene verrassing vereenigden zich de voorstanders van het ministerie en de motie-Churchill werd verworpen. De minister van Oorlog heeft aan Wolseley verklaard, dat hij aan de Kamers gevraagde versterkingen voor Souakim niet goedkeurde.

N.—Amerika.—In zijn Boodschap bij de opening van het Congres verdedigt de president der republiek den vrijen handel. Hij verklaart, dat hooge tarieven alleen de groote kapitalisten begunstigen, schat op honderd duizend dollars het batig slot der begrooting voor 't aanstaande jaar en beveelt een politiek van wedervergelding aan tegen Canada wegens de quaestie, door de visscherij ontstaan.

— Bayard, Staatssecretaris, heeft van de Haitiaansche regeering de onmiddellijke teruggave van de Amerikaansche boot *Haitian Republic* geëischt; een Amerikaansch eskader is vertrokken om den eisch te ondersteunen. De zaak is ernstig.

—o—

Falsificacion di Historia.

—o—

X.

Inkisicion eclesiástica i castigamentoe di heregenan.

For di principio di tempoe nobo i di e renovacion koe, na mes tempoe, tabata trecé den comprendementoe di derecho, e asuntoe, koe nos ta desea di trata akı, a doena nos enemigoenan hopi motiboe pa plama un sinfin di calumnia contra Iglesia. Por consiguiente ta nos deber di explica e parti di derecho i di historia di e asuntoe, i destrui e mentiranan. koe ta circula en cuantoe na inkisicion; i esai nos lo haci coe. prueba sólido, toemá for di historia.

Toer sociedad tin derecho di impone su miembronan ciertoe obligacion; i, si e miembronan falta coe n'e obligacionnan, e sociedad tin derecho di exhorta, adverti, castiga, si, hasta cera for di comunidad e miembronan, koe no cumpli coe nan obligacion. Toer hende, nos no ta bisa: toer cristian, ma toer hende. koe solamente ta corda coe huicio, meste concede e mes derecho-ai na e sociedad *di mas grandi*, na Iglesia, i bien como un derecho *fundamental*, di cual henter existencia di Iglesia ta depende. E mes consecuencia nos ta haja for di simple observacion di ser di Iglesia. Cristoe a institui Iglesia pa censerva i defende tesoro di fe, i como tal é meste tin *derecho* i *poder* di resisti i contene atakenan contra pureza di fe i castiga su jioe infielnan si nan haci nan culpable di asina un crimen.

Asina Cristoe mes a dispone. i apostelnan, manera por egemplo San Juan i San Pablo, a sostene e disposicion coe toer forza i aplikė coe toer severidad posibel. Si nos consulta patriarcanan, nos ta mira, koe casi nan no por a haja palabra basta fuerte pa expresa nan horror pa heregía, i pa esnan koe tabata haci nan culpable di esai. Patriarcanan ta jama e herégenan: venenadó i asesino di alma, animal ferozo coe figura di hende, falsificadó di berdad, criminal, koe ta penetra manera ladron den toer lugá, etc. etc. Hende por comprende e indignacion-ai masjá fácilmente si nan pone atencion numa riba *ser* di heregíanan i nan consecuencia fatalnan. Heregía *formal*, esta: e heregía koe conocé é mes, heregía caprichoso, ta un picá contra Spiritu Santoe, ta un oposicion contra Cristoe i Su Iglesia i é ta egerce un influencia fatal riba e hendenan, koe bini na relacion coe n'é. Ta un veneno koe ta traha coe forza, un bebida koe ta tolondra hende.

Iglesia por soporta Paganonan, pasobra ta ignorancia ta haci nan hera; é por soporta Hudioenan como testigoe di berdad. Ma herégenan ta intolerable p'é, pasobra nan ta destrui fundamentoe di toer fe. Iglesia por pordona error, ma é no por sometė nunca na un boluntad koe ta den error pa capricho. E, preceptora di berdad, — ta imposibel pa é biba na paz coe heregía, koe, segun expresion di patriarcanan, ta mata berdad i claba Curpa mística di Cristoe, Iglesia, na cruz. Ata motiboe pa kiko heregía ta parce semper den legislacion eclesiástica como un cos absolutamente intolerable; motiboe pa kiko Iglesia ta papia di heregía formal coe palabra asina fuerte; pa kiko é ta amenaza herégenan coe castigoe asina severo i entrega nan na huez temporal; motiboe, por fin, pa kiko é ta excita principe temporalnan, pa judé destrui heregíanan. "Kende koe pone nan na lugá di e Iglesia, cual só Dios a institui, i koe pa salbacion di hende ta absolutamente necesario i ademas infalible, — ta imposibel, Philips ta scirbi coe muchoe razon, p'e hende-ai mira un severidad extraordinaria den e medidanan, koe Iglesia a toema pa bringa contra un principio asina corruptor, manera esun koe heregía ta representa."

Inkisicion eclesiástica koe durante promé siglonan di Cristianismo tabata laga sinti su poder sin ningun contradiccion bao di forma di un exhortacion, di un advertencia, i, den caso di mas maloe, bao di forma di un excomulgacion eclesiástica, a bin tabata asina aleuw trocá for di tempoe di Constantino el Grande, na consecuencia di e relacion intima koe a bin tin den Iglesia coe Estado, koe heregía tabata sufri no solamente castigee *eclesiástico*, ma tambe castigoe *civil*. Sin embargo — i principalmente esaki hende meste tene na bista — no *Iglesia*, ma *Estado* tabata aplica e castigoe civilnan. Estado a drenta aiden, pasobra é tabata comprende. *koe ter faltamentoe coe e religion, koe Cristoe a predica, toer tabata hiba hende na corrupcion*, i koe ofensa na Magestad divina ta crimen mas pisá koe ofensa na Magestad temporal." "Emperador cristiannan" — asina profesor Jos. A. Alberdingk Thym ta bisa — "manera leinan di Teodosio i Justiniano ta proba, tabata pone castigoe pa crimen di ofensa contra Magestad di Dios, pasobra nan tabatin pa principio, koe toer e berdad i prescripcionnan. koe Iglesia a saca for di Evangelio i Tradicionnan, tabata merece igual consideracion. Den e dianan-aja caba eclesiásticonan tabata huzgadó natural di heregía; un tribunal eclesiástico tabata dicidi si tabatin heregía i pronuncia sentencia di excomulgacion, ora tabata necesario; huez temporalnan tabata toema e asuntoe i aplica lei imperialnan. For di siglo IX te siglo XII nos ta mira obispoenan egerce un poder mas grandi den e tribunal; como *cabez di Iglesia* nan no tabatin poder sin embargo sino di impone penitencia i cera culpablenan for di comunidad di Iglesia; sacamentoe for di tera (ora lei imperialnan tabata prescribi esai) i muchoe menos castigoe di morto, *no tabata pertencce ua nan autoridad.*"

Mes cos koe na observacion di hecho históricnan un hende meste poné na altura di pueblo, siglo i circunstancia, den cual ó bao di cual e hechonan a sosode, asina tambe na huzgamentoe di inkisicion é meste pone atencion principalmente riba comprendementoe di derecho i riba situacion general, den cual nan tabata aplica inkisicion. "Kende anto"—manera Hergenröther ta bisa— "kende anto, koe laga ideanan di nos tempoe dominé, koe ta vinga faltanan contra reinan di mundoe coe castigoe di pisá, ma koe no ta reconoce faltanan contra Magestad di Dios, ó ta castiga nan solamente coe masjá consideracion—e hende-aí lo tin berdaderamente muchoe dificultad pa comprende e huicio koe tabata worde apliká riba picá di heregía." "Den Edad Media"— asina Döllinger ta scirbi na su turno—„principe i pueblo tabata miembro di Iglesia Católica, for di cual no tabata existi ningun otro. Riba e punto-aí toer tabata di acuerdo, koe Estado no por a permiti ningun apostasía ni ningun introduccion di un religion nobo i koe cualke esfuerzo, koe tabatin e tendencia-aí, tabata pone orden social na peligro. Toer doctrina di heregía tabatin den Edad Media un caracter revolucionario ó ta bata revolucionario por lo menos den su consecuencia precisanan, esta: si el a jega na haja soberanía, é mester a provoca disolución di constitucion di Estado, lo é mester a trece un revolución política ó social. Sectanan, manera Catharo i Albingensenan, koe a doena motiboe pa jama e legislacion severa contra heregía na bida, i koe meste tabata dominá coe un lucha sangriento, tabata Socialista i Comunistanan di e tempoe-aja. Nan tabata ataca matrimonio, familia i propiedad. Si nan a jega na triunfa, consecuencia lo tabata revolucion general, bolbementoe atras na barbarie i corrupcion pagano. Koe Waldensenan coe nan idea corruptornan riba huramentoe i código penal no tabatin absolutamente ningun lugá den autoridad civil den mundoe Europeo di e tempoe-aja, no ta desconocí pa ningun hende koe conoce historia un poco.

"Asins anto, den Edad Media derecho i lei den asuntoe di religion tabata igual pa toer.... Rei tabata sabi, koe separacion for di Iglesia lo a costé su corona, koe asina lo el a stop di ta rei di un pueblo católico. Nunca tampoco den e mil anjanan promé koe Reforma, ningun monarca a haci ningun esfuerzo pa introduci un religion nobo, un doctrina nobo den su Estadonan, ó pa separé for di Iglesia pa un motiboe ó otro." (*E ta sigui.*)

VERSCHEIDENHEDEN.

De Keizerin van Duitschland is vóór eenige dagen met haar kinderen naar Berlijn teruggekeerd en kwam op haar reis langs Fürstenberg aan de Oder, waar de trein negen minuten oponthoud had, omdat de locomotief water moest innemen. Dit "historisch moment" wordt door de *Fürstenberg Zeitung* op de volgende wijze geschilderd:

"Gedurende het oponthoud genoten de Fürstenbergers het liefelijk schouwspel van de vier keizerlijke Prinsen aan het venster van den waggon. De oudste, kroonprins Wilhelm, maakte bij al zijn kinderlijkheid toch reeds den indruk, dat hij iets wist van zijn toekomstige taak; in de uitdrukking van zijn oogen ligt iets van den ver'zienden blik en den ernst van zijn keizerlijken vader. (NB. het Prinsje is zes jaar oud!) Allerliefst zag de jongste van de vier Prinsen er uit, met zijn frisch, rond gezichtje; hij had er pleizier in, zijn neusje tegen de vensterruiten plat te drukken, en de twee middelsten hadden er ook schik in, naar de Fürstenbergers te kijken. Het beeld van de vier kinderen deed in zijn vreedzaamheid denken aan Psalm 128: "Welgelukzalig is een iegelijk, die den Heere vreest, en die in Zijn wegen wandelt. Want gij zult eten van den arbeid uwer handen; welgelukzalig zult gij wezen, en het zal u welgaan." De heer Thielenberg had er als burgervader voor gezorgd, dat het "Hoera!" bij het binnenkomen van den trein gelijkmatig klonk, en de heer Gabelmann had met zijn krachtige stem de uitvoering daarvan geleid. Hierbij had zich echter, helaas! een eenigszins aangeschoten man met een eindje sigaar in den mond tot dicht bij den waggon naar voren gedrongen en streek meermalen met zijn vingers over de vensterruit, waarachter de Prinsen stonden. Het is ergerlijk, dat een Christen zoo zijn eer met voeten treedt en daardoor een geheele schare van feestelijk gestemde lieden tevens in opspraak brengt. Zoo mengt zich in elke vreugde allicht de gedachte aan de gebreken van onzen tijd, die afgelegd moeten worden. Het afscheidshoera, uitmuntend geleid, weerklonk. Voor den stationschef en de beambten in hun verschillende functiën was het een hooge eer, der Keizerin van dienst te kunnen zijn".

De *Univers* vestigt opnieuw de aandacht op een voor Frankrijk hoogst verontrustend verschijnsel. Terwijl in alle overige Staten van Europa de bevolking gelijdelijk door overwicht van het aantal geboorten op dat der sterfgevallen blijft toenemen, wordt het getal der jaarlijks geborenen in Frankrijk voortdurend kleiner. In 1881 bedroeg het nog 937,758: sedert daalde het telken jare, zoodat het in 1887 niet meer dan 899,333 bedroeg en een vermindering per jaar aanwijst van 12,808.

Het getal sterfgevallen, hetwelk in 1881 bedroeg 828,828, bleef ongeveer op gelijke hoogte. Het gevolg is, dat terwijl in 1881 het getal geboorten dat der sterfgevallen overtrof met 108,229, dit laatste cijfer in 1887 gedaald is tot 56,536. Hoe gering dit verschil in absoluten zin moet geacht worden, blijkt reeds hieruit, dat het slechts zeer weinig verschilt van de jaarlijksche toeneming der bevolking, welke in Nederland te constateeren valt. Doch de beweging blijft dalende; indien zij nog zes jaren op gelijke wijze voortduurt, berekent de *Univers*, zal jaarlijks het getal sterfgevallen dat der geboorten gaan overtreffen. Men kan het tijdstip voorspellen, waarop, indien geen groote veranderingen plaats hebben, Frankrijk een derde van zijn bevolking zal verloren hebben. Duitschland, dat bij het begin van den laatsten oorlog wat bevolking aangaat nagenoeg met Frankrijk gelijk stond, zal tegen het einde dezer eeuw ruim 50 millioen onderdanen tellen. Frankrijk niet meer dan 37. Binnen een halve eeuw zal Frankrijk in bevolking bij Italië en bij Spanje achter staan en dit terwijl vóór 1789 de bevolking in Frankrijk minstens even snel toenam als elders in Europa. Onnoodig te wijzen op de groote politieke gevolgen, die hieruit zullen voortvloeien. De *Univers*, bespreekt ook de oorzaken van dit te recht diep betreurd verschijnsel. Hij geeft als zoodanig op de Fransche wetgeving, die, door een voortdurende splitsing van grondbezit en vermogen te gelasten, vernietigend heeft gewerkt op het bestaan der familiën inzonderheid ten platte lande, de toenemende zucht naar weelde en onzedelijkheid. Ook wij zijn allerminst bewonderaars van de Fransch wetgeving op het gebied van het erfrecht; toch moeten wij opmerken, dat terwijl elders, waar de Fransche *Code* is ingevoerd, zijn bepalingen min of meer gewijzigd zijn blijven voortbestaan, van de gevolgen, die men in Frankrijk waarneemt, niets is te bespeuren geweest. Blijven dus de beide laatste reden.

Een punt, door den *Univers* niet ter sprake gebracht, is de immigratie uit de naburige Landen, welke, natuurlijk van een langzame ontvolking van Frankrijk het gevolg zou zijn. Zal het eenmaal zóó ver komen, dat het getal geboren Franschen jaarlijks kleiner wordt, geen twijfel of de ledige plaatsen zullen door bewoners van sterk bevolkte Landen, door Duitschers, Belgen, Italianen enz., met graagte worden ingenomen. Frankrijk zal dus, ten gevolge van eigen zwakheid en ondeugden, langzamerhand op vreedzame wijze door zijn naburen geannexeerd worden. Een droevig en weinig eervol vooruitzicht voor de eertijds groote natie!

— Uit een particuliere correspondentie van den heer Charles Boissevain in het *Handelsblad* over den indruk, dien Rome met zijn tempels, kerken en basilieken op hem gemaakt heeft, blijkt eens te meer, welke betooverende kracht zelfs voor andersgezinden steeds uitgaat van de Eeuwige Stad, ondanks alle pogingen der overweldigers, om er het karakter, dat haar tot hoofdstad der Christenheid stempelt, aan te ontnemen en er het karakter van „hoofdstad van Italië" voor in de plaats te stellen. Niet meer dan natuurlijk, dat die grootsche, verheven indrukken hem ernstig deden nadenken over het wezen der katholieke Kerk en hem eerbied afdwingen, zelfs waar hij de voor ons goddelijke instelling van bloot menschelijk standpunt beschouwt.

"Het hoogste denkbeeld, zegt hij, dat men zich kan vormen van den Oorsprong aller dingen, moet zeker het meest ware zijn.

„De ceremoniën-dienst der Roomsche tempelbouwers, die God belichamen in een kerk, voert duizenden evenmin als mij op tot het heilige, maar schijnt het heilige te doen afdalen tot den mensch; ze poogt de tegenwoordigheid Gods onder zinnelijk bereik te brengen. Hoe tracht de Kerk elk te overtuigen, dat het gehoorzaam aanvaarden van wat zij leert geloof is, en hoe poogt ze allen te vereenigen onder de zegenende, vrijsprekende macht, waarover zij alleen als uitdeelster der goddelijke genade beschikt, dus aanvullende wat aan het geloof alleen zonder werken en zonder genade ontbreekt.

„Men wordt met eerbied vervuld voor de katholieke Kerk, voor haar leidende hoofdgedachte en de volkomen consequentie, waarmede ze die toepast. Welk een tuchtmeester voor onmondigen! Welk een menschkundig inzicht: eerst het zinnelijke ... dan het geestelijke! Hoe wordt de godsdienstige stemming van kinderlijke gemoederen gewekt door het beroep van wat men ziet en hoort en tast op verbeelding en gevoel! Dat alles doet in Rome's kerken ons als een droom der jonkheid droomen. En als wij ontwaken uit de verdovende bekoring, behouden wij een herinnering aan de kunst en haar wijding; aan symbolen, wier denkbeeldige krachten en machten ons niet roeren, (?RED.) doch wier geest en wier bedoeling ons treffen. Want alles schijnt mij verkieslijk boven het godsdienstloos en troosteloos rondkrabbelen over de aarde van hen wier zedelijkheid geen eeuwigen grond heeft en die niet gelooven aan de zegepraal van het goede en heilige.

„Ik heb de tempels en basilieken van Rome pogen te begrijpen, en nu ik zoovele gezien heb, schijnt een heerlijk woord van Augustinus in letters van goud gebeeldhouwd te zijn op die hemelzoekende kerken:

„Gij hebt, o God! ons hart geschapen dat het U zocht, daarom is het onrustig in ons binnenste, totdat het rust vindt in U!"

Zijn wij, Katholieken, overtuigd van de bovenmenschelijke grootheid onzer Kerk, behoeven wij geen waardeering van wien ook om dit besef te verhoogen, het doet toch goed, zulke taal uit den mond van niet-Katholiek te vernemen, en 't breugt de bede op onze lippen, dat ook dit zoekende hart, 'twelk de schoonheid van Augustinus' heerlijk woord zoozeer schijnt te gevoelen, eenmaal de rust vinde, waarnaar het haakt.

ADVERTENTIEN.